

Kterak Jaroslav Hašek zasáhl do stávký pražských tramvajáků

Mezi nejvýraznější postavy pražského života před první světovou válkou patřil nepochybně Jaroslav Hašek. O něm, o jeho životě vznikly v průběhu let stovky humorných anekdot a historek, v nichž tento satirik vystupuje především jako rozmarný, veselý Enšpígl, neúnavný návštěvník pražských vináren a hospůdek, bohém, který skvělý humor nejen psal, ale i žil. Už po první světové válce se však ukázalo, že Hašek nebyl jen humorista, ale také odvážný satirik českého měšťactva, pracovitý umělec, bojovník, který často pod maskou klauna revoltoval proti všemu nespravedlivému a prohnílému. Tuto dvojí stránku Haškovy osobnosti zachytil v historice „Hašek zasahuje do stávký“ přední znalec díla tohoto satirika světového jména – literární historik R. Pytlík.

Tato historika se úzce dotýká strany národně sociální. Hašek poznal nejprve antimilitaristickou skupinu mládeže, vedenou redaktory Hatinou, Špatným a Půlpánem a soustředující se kolem časopisu Mladé proudy. Tím poznal její lepší část. Teprve později poznal tuto stranu i z té horší stránky.

Když totiž dostal výpověď ze Světa zvířat a octl se opět bez zaměstnání, přijal místo výpomocného redaktora-lokálkáře v redakci Českého slova. Svůj „přestup“ komentoval slovy: „Ze Světa zvířat sklouzl jsem klidně do Českého slova. Známí tvrdili, že jsem své politické smýšlení vůbec nezměnil. Buldoky zaměnil jsem prostě za novou stranu s tím rozdílem, že buldoky a dogy jsem krmil já a nyní mne krmila nová strana.“

Být lokálním referentem nebylo sice pro bystrého a vtipného žurnalistu žádné terno, ale Hašek se tvářil spokojeně. Liboval si, že jako lokální referent může jakoby z úkrytu sledovat všechny politické tahy a intriky, že dělá sice do vražd a zlámáních noh a jiného neštěstí, ale může pěkně v závětrí pozorovat, co se kolem děje.

A protože byl pozorný jako rys a zvědavý jako kvočna, pronikl brzy i do „černé“ kuchyně strany národně sociální, a to ve smyslu vlastním i přeneseném. Redakční místnosti byly totiž umístěny v hotelu Zlatá husa na Václavském náměstí.

Zlatá husa byla snad nejkrásnější kapitolou národně sociálního hnutí. Jestliže husy, jak známo, za-

chránily Kapitol, pak Zlatá husa zachraňovala tuto stranu. V redakci, nalézající se v hořejším patře, v útulné restauraci Na rychtě, ve vinárně Myslivně i v přílehlé herně, všude se pilně politizovalo, debatovalo, sjednávaly se politické komploty a čachry. Podivuhodně rozeklaná politika této strany, vibrující mezi vznešenými národními ideály a zájmy ryze praktickými, ba hmotářskými, našla zde možnost k plnému uplatnění.

Hašek, který ve Zlaté huse i přespával, seznámil se zde s mnohými inteligentními muži, kteří představovali výkvět národně sociální strany. Dospěl posléze k závěru, že národního sociála pozná na první pohled, podle jakési zvláštní typické fyziognomie.

„Předně jsem se seznámil s obecními národně sociálními staršími. Jsou to jména: Boháč, Louda, Simonides. Boháč jest výrobcem kosmetických prostředků, Louda má v ústech kneclík a Simonides jest v jedné nemocenské pokladně úředníkem. Boháč se stále vrtí, Louda se mdle dívá na všechno a Simonides tře si nos. Má bílou pleť a jeho nos doplňuje barvy národně sociálního karafiátu. Pak přijdou poslanci. S Lisým jsem flámoval, s Klofáčem jsem flámoval, se Stříbrným jsem neflámoval, s Chocem jsem nemluvil, poněvadž nesměl do naší redakce, jest totiž osobním nepřitelem Klofáče. Klofáč pak nemá rád Fresla. Stříbrný pohlíží na Klofáče jako na uzurpátora, a nejlepší jest poslanec Exner. Je to tlustý člověk, který nikomu neubližuje, nikomu neprospívá a mnoho piva nesnese. Ve straně ho proto nemají také rádi. Pak přijde Buřival. Tento výborný člověk jest v opovržením u poslance Vojny. Buřival také nemá rád Vojny, poněvadž pak oba na sebe leccos vědí, co do programu strany nepatří, vyhýbají se sobě, kde mohou, a když se setkají přece, pak je to jako v tom popěvku: A když se vyhnout nemůže, začervená se jak růže.“

Vůbec jsem pozoroval, že když jeden národně sociální poslanec potká druhého, že se vždy začervená. Někdy ten druhý zbledne a opět jsou to dohromady barvy národně sociální. A přitom se mají všichni dohromady velice rádi. Poslance národně sociálního Formánka jsem vůbec neviděl. Jest abstenent, proto se o stranu nestará a proto se též strana nestará o něho.“

Čerpaje z těchto poznatků, došel Hašek posléze k závěru, že mezi názory a přesvědčením jednotlivých politiků a jejich hmotnými zájmy zeje propast, tím větší, o čím výše postavené jedince se jedná. Nebylo možno si též nevsimnout, že hnací silou této strany je pivo. Pilo se, když se dělala politika domácí, pilo se, když se vytvářela politická linie zahraniční. Pilo se hojně i v redakci, kde šéfredaktor Jiří Pichl (později syndik novinářů, zvaný proto Pindík sichl) blouznil o výborné krevní tlačence odkudsi z Pankráce.

Málem to vypadalo, že v bouřlivém životě Jaroslava Haška nastane kýžený klid a idyla, když v únoru 1912 vypukla stávka zaměstnanců pražských tramvajů. A ta se ukázala pro něho osudná.

České slovo nejprve vehementně stávkou podporovalo, uveřejnilo seriál prudkých a buňčských článků, jejichž hlavním tenorem bylo: Stávka jest

(Pokračování na straně II)

Příloha Silvestr 2000

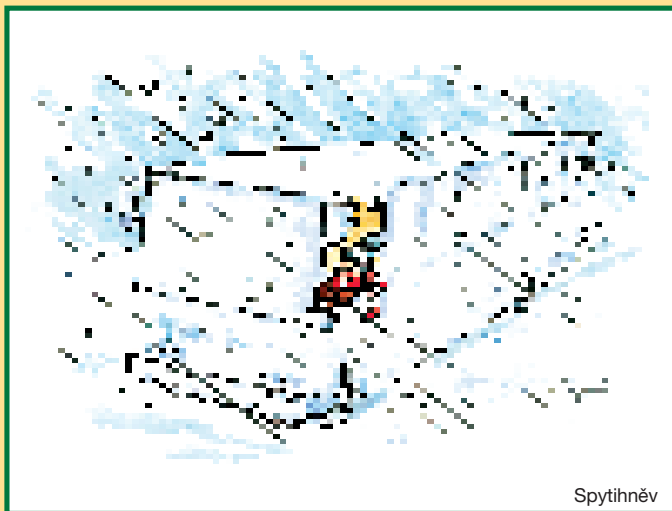
Právě držíte v rukou přílohu, která si klade za cíl, přinést něco málo obveselení u příležitosti posledního dne roku, kdy jde většina všedních starostí stranou. Ti, co už něco v Dopravním podniku pamatují, si na některé příspěvky možná vzpomenou, přinesl je totiž v sedmdesátých nebo osmdesátých letech předchůdce DP-KONTAKTu, Pražský dopravák. Věříme, že vás i s odstupem času dokáží pobavit a mladší generace má alespoň příležitost poznat, jak se bavily její předchůdci v dopravnickém řemesle.

Nejen historie tvoří letošní silvestrovskou přílohu, vedle trojice aktuálních příspěvků přinášíme i aktuální kreslený humor. V redakčních zásuvkách zbylo několik obrázků Sonji Sovové se zimní tematikou a poprvé se na stránkách podnikového periodika setkáváme s tvorbou Jaroslava Pítry a Pavla Šišpery. Jejich díky bychom rádi plnili nepravdělnou rubriku Úsměvy s DP-KONTAKTem i v následujícím období.

Příjemné čtení a závěr roku přesně podle vašich představ přeje redakce!

Spytihněv

Spytihněv

Facka za stovku

Jsem takovej dobrej vůl, že první noční na Silvestra jsem vzal dobrovolně. To bylo ale za mladá holku ani peníze jsem neměl, tak proč bych nevyhověl. Roky ale ubíhaly, peněz bylo zapotřebí, tak se na Silvestra sloužilo zase. Jezdily s námi veselé party, sem tam potřeboval nějakou unavenou pasažér vyložit na mráz, aby po něm ženský nemusely ráno ve vozovně uklízet. Za protektorátu jsem ani nehles, když mi dávali šichtu na poslední noc v roce. Řidičů bylo málo, posádka většinou dívcí a na tramvaji bylo zapotřebí jednoho pořádného chlapa. Rodina si zvykla a já si dával do trumpetů vždycky až ten pěknoučký první den nového roku.

Loni ta idylka skončila. Někde jsem chytil pořádný revma do nohy. Ve výpravě to sice věděli, politovali, ale službu na silvestrovskou mi napsali. Zmoh jsem se jenom na poznámku, že aspoň na kulatý výročí mě mohli nechat doma. Večer na Silvestra jste mě mohli samozřejmě vidět vjíždět z vozovny. To nebyla služba, to byl bláznec.

Začalo to hned ve vozovně. Průvodčí Karel seděl v kase, už když jsem přišel k vozu. To bylo divný. Jindy ještě pokuřoval venku, řečí měl jako vody a dneska byl smutnej jako želva. Měl proč. Odpovědne si dal doma v teple u kamen dvacet, trochu zaspal a pak prej lítal po bytě jako splašený. Ko-

žich, beranici, tašku a pak zabouchnul dveře. Když doklapl zámek, ovanul Karlíka průvan.

„Ježíšmarjá,“ zařval prej na celý dům, „já nemám kalhoty“. Dveře byly zamčený, klíče v tom fóru zapomenutý doma a minuty letěly. Vzal to tedy Karel pěkně zadem do vozovny tak, jak byl – v kožichu, beranici – ale v jégrovkách.

Teď měl přes kolena položené kožich a jenom prosil:

„Františku, kdyby něco, vem to za mě, dyť já z tý kasy nemůžu vylézt.“

Obětavej dispečer na Karláku při posledním kole Karlíkovi kalhoty opatřil.

Už se nám služba blížila ke konci, nastoupila parta, která podle mého názoru potřebovala čerstvej vzduch jako sůl. Karlík štípnul lístky a povídá:

„Mladý pane, nemáte něco drobnýho?“

Než jsem se stačil otočit, mlaskala facka. Honem jsem nevěděl, kdo jí komu vlepil. Přibrzdil jsem, zastavil a jdu k pokladně. Facku koupil Karel. Chystám se k protiacki, když v tom mi Karel říká:

„Františku, to je dobrý, to byla jenom tak ze srandy.“

Vypravuje nám František, pražský tramvaják, který jezdil s tramvají třicet let a za tu dobu měl pětadvacetkrát noční službu na Silvestra.

Partu jsem vysadil, ani moc neprotestovala. Všichni se řehтали jako blázni. Na Tylláku přistoupil do tramvaje dispečer. Povídám si, že by Karlíkovi

neškodil nějaký ten morální políček navrch. Ptám se Lojzy se zlatejma knoflíkama:

„Lojzo, nechal by sis dát v uniformě facku za stovku?“

„Klidně, třeba dvě.“ ujistil mě dispečer Lojza, „ale už je pozdě a málokdo už má asi tu stovku celou. Tak jeď.“

Jel jsem. Votřesený ze svý bolavý nohy, a hlavně z facky, kterou vyfasoval pražskej tramvaják na šestnáctce v silvestrovský noci Léta pádně 1972.

Pražský dopravák 1986

Dramatická jízda

Zasněženou Prahou jede stará tramvaj. Okna jsou zamrzlá, cestující klimbají nebo čtou. Průvodčí stojí na plošině a přemýšlí. Ozve se rána a tramvaj drncá, hlučí, hází sebou, skřípe. Postarší cestující pustí noviny na zem, oběma rukama se drží sedadla a vyvalenýma očima hledí na spolucestující. Najednou se tramvaj uklidní a s normálním rámcem ujíždí po své trase. Do vozu vstupuje průvodčí.

„Proboha, pane průvodčí, co to bylo za horor?“, ptají se cestující.

„Jen klid, občané, už je všechno v pořádku. Už zase jedeme po kolejích.“

Pražský dopravák 1971

Záznamy roku

Z hlášení kontrolora: „Při jednání s cestujícím žádal jsem o pomoc řidiče vozu, který moji žádosti o poskytnutí spolupráce vyhověl tím způsobem, že otevřel dveře a vyhodil nás oba.“

Manželé G. si zase stěžovali na podání nepřesné informace o umístění pokladny přepravní kontroly tímto způsobem: „V Bubenské, jak jsme se dozvěděli, složenky nemají, takže nás poslali někam, kde bychom nemohli zaplatit, ani kdybychom chtěli.“ **Pražský dopravák 1987**

Kterak Jaroslav Hašek zasáhl do stávký pražských tramvajáků

(Pokračování ze strany I)

neodvratnou! Jenže pak vyhodila svůj trumf správní rada Elektrických podniků. Nepovolila redaktorům Českého slova celoroční volné jízdenky na bezplatnou jízdu tramvají. V redakci to vrělo, ozývaly se rozhořčené výkřiky: „Musíme se odvolat k obchodní komoře! Vždyt jde o naše volné lístky!“

V této napjaté situaci dochází k památné noční schůzi zřízenců pražských tramvají v Riegrových sadech. A té se vedle oficiálních zástupců Vojny, Buřivala a Fesla zúčastňuje i Jaroslav Hašek.

Nálada tu vládla bouřlivá:

– Tramvajáci byli připraveni, že odtamtud se již nehnou, že se to udělá jako při poslední stávce na Střeleckém ostrově.

Přicházeli zasmušilí i veselí. „Nejede se!“ tak to znělo sálem.

Ale tu vystoupil bratr Vojta. Vidím ho dodnes, jak mu v očích plálo přesvědčení, že musí dostat od správní rady Elektrických podniků volný lístek celoroční.

„Přátelé,“ zvolal, „držte hubu, teď mluvím já! Mějte rozum, posuzujte to rozumově, čekejte, co odpoví správní rada Elektrických podniků.“

„Slezeš dolů!“ ozval se hlas jednoho zřízence.

„Přátelé, povídám vám naposled,“ vykřikl bratr Vojta, v jehož duši zahánědlo se mínění, že musí dostat ten celoroční volný lístek na elektrickou tramvaj, „držte hubu, nebo rozpustím schůzi, počkejte, až co odpoví správní rada Elektrických podniků.“

„Pane poslanče, vy jste mamlas,“ ozval se nějaký hlas, „hlásím se o slovo!“

Ten hlas byl můj výkřik, můj výkřik organisovaného národního socialisty, bývalého redaktora Světa zvířat, nyní redaktora Českého slova. Brabenec mluvil k brabenci.

„Držte hubu, vy idiote,“ zvolal bratr Vojta, předseda výkonného výboru strany, jejímž jsem byl členem.

„A vy jste také blbec“ zvolal jsem klidně, „přátelé, řežte ho!“

Neřezali ho, protože utekl, ale roztrhali své legitimity. Bratra Frezla nazvali tam troubou.

Byl jsem rád nad těmito projevy důvěry.–

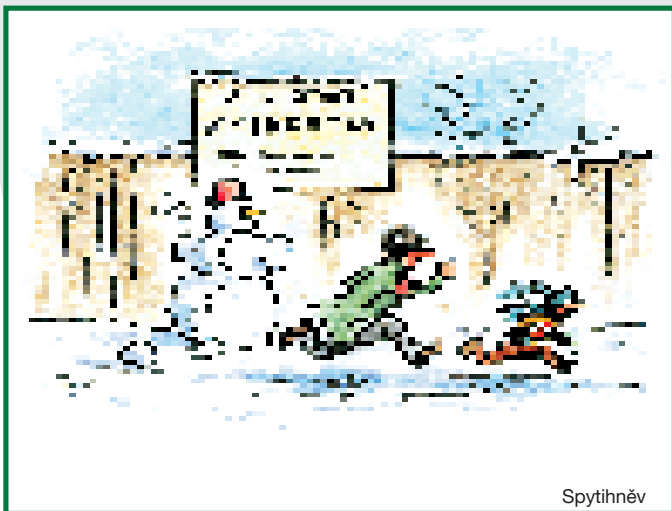
Později o tom vyprávěl Antonín Bouček anekdotickou historku. Zatímco zástupci odborové organizace rozšafně radili k ústupu, zdvihl se Hašek jediný a prohlásil pevně: „Nevěřte jim, zradili stávkou, protože jsou podplaceni správní radou. Já jsem spisovatel Jaroslav Hašek, redaktor Českého slova, a já to musím vědět!“

Po tomto prohlášení vznikl prý hrozný kravál, který zpravodajové v ranních listech označili jako „krajní výbuch nespokojenosti.“

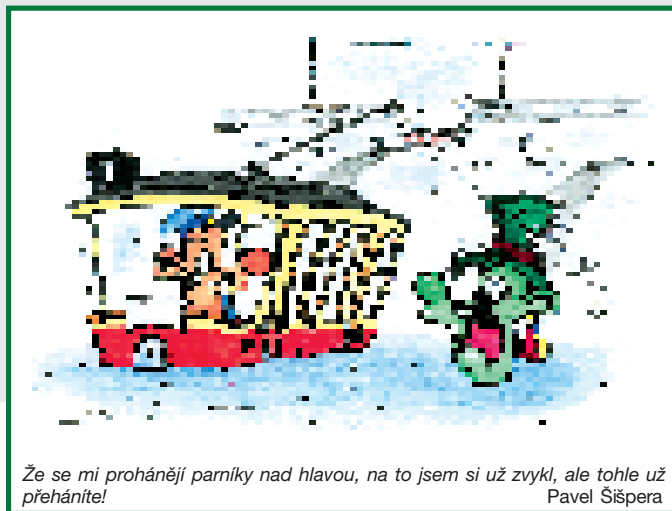
Ale Hašek už svou lokálku nenapsal. Druhý den ho čekala v redakci Českého slova narychlo svolaná „porota“, která ho z redakce vyloučila. Političtí hokynáři nemohli mezi sebou potřebovat nepohodlného radikála, který byl ochoten obětovat existenci ve jménu pravdy a spravedlnosti.

A tak Boučkova anekdota vlastně není anekdotou, ale historickou skutečností. Ano, ty nejlepší a nejdrastičtější anekdoty rostou přímo ze života.

Pražský dopravák 1979

Spytihněv

Že se mi prohánějí parníky nad hlavou, na to jsem si už zvykl, ale tohle už přeháníte!
Pavel Šišpera

Když ptáčka lapají

Stane se někdy, že neukázněný cestující, kterého přepravní kontrolor vyveze k předložení jízdenky, místo toho, aby se jízdenkou vykázal, hledí prodrat se ke dveřím a rychle vystoupit, aby se kontrole vyhnul. V takových případech může kontrolor cestujícímu ve výstupu bránit zastoupením cesty, pokud se cestující jízdenkou neprokáže.

Na pracoviště pražské přepravní kontroly nastoupila mladá, pohledná kontrolorka, která se do práce pustila s neobyčejným zápalem a kontrolovala ostošest. A tu nastala při kontrole jednou ona známá situace: Po výzvě k předložení jízdenky se jeden cestující kolem ní prosmýkl směrem ke dveřím a stačilo pár kroků, aby stál na schůdkách a při otevření dveří vyběhl ven. Kontrolorka reagovala bleskurychle: rychle ho předběhla, postavila se mu do cesty a aby jí nemohl odstrčit, chtěla se chytout tyče. Ve voze, jak to bývá, bylo plno a tak kontrolorka a cestující stáli těsně proti sobě. V tom okamžiku kontrolorka hmátla po tyči, uchopila, držela, lapila. Avšak nastojte, nebyla to tyč, co lapila do své ruky. Jak se dávala pořád na cestujícího, aby jí neutekl, šátrala po hmatu, a tak místo tyče lapila pana cestujícího. Ale jak ho lapila!

Mohla si v té chvíli – jak to nejlépe říci? – připomenout nejspíš první větu známého přísloví – „když ptáčka lapají.“. Kontrolorce v zápalu služebního výkonu chvíli trvalo, než si plně uvědomila, že to, co lapila, není tyč upevněná ve vozidle. Pak, když si to uvědomila, převládlo u ní zase zděšení nad celou situací, které ji docela ochromilo, takže ani nebyla schopna pohybu. A tak kontrolorka stála, držela, cestující také stál, držel, nic neřikal, jen se usmíval. Kolem stojící další cestující se už také začínali pozorněji dívat, co že se to děje, a tak na nejbližší zastávce kontrolorka, celá zrudlá, s cestujícím vystoupila, koktavě se mu omluvila, jízdenku raději ani vidět nechtěla a šla se trochu vzpamatovat na jiný vůz. Kontrolorka asi tak hodinu, když tu náhle – co nevidí? V tomto vozidle s ní jede tentýž cestující! Kontrolorka se honem začala ohlížet, kde jsou dveře, aby vystoupila, ale cestující už ji také poznal, oči se mu rozzářily, chvatně se začal sám ke kontrolorce prodrat v dychtivém očekávání na ni přes celou půlku vozu nedočkavě volat: „Paní kontrolorko, paní kontrolorko, tak co, bude zase kontrola?“ Nešťastná kontrolorka byla z těchto

příhod tak rozrušena, že za mnou zašla, celou příhodu mi vypověděla a tážala se s obavou, jak budu případ řešit, podá-li si cestující na její chování stížnost. Protože z popisu případu mi bylo jasné, že cestující sám přijal celou věc s humorem a stížnost jistě podávat nebude, rozhodl jsem se, že kontrolorku trochu poškádlím. Zamyslel jsem se tedy a nakonec jsem pravil, že podle mého posouzení vlastně kontrolorka ani žádná ustanovení předpisu neporušila. Městský přepravní řád má totiž ustanovení, podle kterého je orgán přepravní kontroly oprávněn – a teď jsem jí předpis citoval doslova – „má-li pochybnosti o tom, zda věci, které cestující vzal s sebou do vozidla, vyhovují ustanovením předpisu, přesvědčit se v přítomnosti cestujícího o jejich povaze a obsahu“. Podle tohoto ustanovení je tedy přepravní kontrolor oprávněn zkoumat zavazadla přepravovaných cestujících, tedy různé jeho kufry, kabely, ruksaky – a tedy jistě také i pytlíky.

Jestli jsem tímto výkladem paní kontrolorku náležitě uklidnil, dodnes nevím, pravdou ale je, že od cestujícího, ke kterému se váže tato příhoda, skutečně nikdy na její chování žádná stížnost nepřišla. Z toho lze usuzovat, že s jejím způsobem kontroly zřejmě zásadně nespokojen nebyl.

Pražský dopravák 1987

Perličky ze Středisek dopravních informací

Nejčastější žádosti

„Dejte mi jízdní řád od začátku do konce.“ Na dotaz, z které zastávky, odpověď často zní „To je snad jedno,“ a nebo „No přece od nás,“ „Od samoobsluhy,“ a nebo také „To vám snad může být jedno, ne?“

□ □ □

Telefonický rozhovor

Informace: „Dopravní informace, dobrý den“

Zákazník: „To je MHD?“

Informace: „Ano“

Zákazník: „Můžete mi říct, jak dlouho trvá cesta autobusem z Prahy do Karlových Varů?“

Informace: „Vždyt jste se ptal, jestli jsme MHD a to je Městská hromadná doprava.“

Zákazník: „Já se v těch zkratkách nevyznám, tak to nevím.“

□ □ □

Telefonický rozhovor č. 2

Zákazník: „Dejte mi jízdní řád autobusu 177 ze Střelničné.“

Informace: „Ze Střelničné kterým směrem?“

Zákazník: „No na konečnou.“

Informace: „Na kterou konečnou?“

Zákazník: „Sem k vám.“

Informace: „177 nejede do Holešovic, takže to chcete do Bohnic a nebo na Chodov?“

Zákazník: „Ano.“

Informace: „Ano, to znamená do Bohnic, a nebo na Chodov?“

Zákazník: „No sem k vám.“

Informace: „177 nejede do Holešovic. Takže to bude ze Střelničné na Chodov nebo na Bohnice?“

Zákazník: „Na oba.“

Informace: „Takže ze Střelničné do Bohnic a na Chodov.“

Zákazník: „Ne, na Bohnice a zpátky.“

□ □ □

Rozhovor u přepážky

Zákazník: „Kde je konečná sedmičky tramvaje?“

Informace: „Sedmička jezdí mezi Kotlářkou a ÚD Hostivař.“

Zákazník: „Ne, vy mi nerozumíte, kde je tady konečná sedmičky?“

Informace: „Konečná sedmičky tady není, sedmička jezdí z Kotlářky na ÚD Hostivař, přes Holešovice vůbec nejede.“

Zákazník: „Ne, tady někde má být konečná sedmičky.“

Informace: „Tady žádná konečná sedmičky ani jiné tramvaje není. Nejbližší konečná odtud je v Kobylisích a tam končí pětka a pětadvacítka. Maximálně by tady byla konečná sedmnáctka, a ta je v Dáblicích.“

Zákazník: „Ne, mě řekli, že tady je konečná sedmičky a mají tam být ústřední dílny.“

Informace: „No, ty ústřední dílny jsou v Hostivaři a skutečně na konečné sedmičky.“

Zákazník: „Mě ale řekli, že to má být tady!“

Informace: „Tak to vám to řekli špatně.“

Rozhovor u přepážky č. 2

Zákazník: „Chtěl bych jízdní řád 11 tam a zpět.“

Informace: „Jak tomu mám rozumět, tam a zpět.“

Mohl byste to blíže specifikovat?“

Zákazník: „No, nejdřív bych chtěl jet tam a pak zase zpátky.“

Informace: „Takže z konečné na konečnou.“

Zákazník: „To zase ne, stačí mi to z předposlední zastávky a ve zpátečním směru z náměstí Míru.“

Informace: „11 přes náměstí Míru nejede.“

Zákazník: „No tak z I. P. Pavlova.“

Věra Nováková, 90 122, SDI Holešovice

O jazyka českého urážení

Páni správní radové pražské tramway zdají se zapomínati, že Praha jest obrovskou převahou česká a že jen české obecnostvo může podnik jejich udržeti. Páni ředitelové, jakoby koňskou dráhu byli vystavěli jen pro hrstku pražských Němcův. Nemají šetrnosti k obecnostvu českému a urážejí ji nešetřením rovného práva českého jazyka. Několikrát bylo již k tomuto poukázáno. Nejpatričejší se toto jeví však v jízdních lístcích Pražské tramway, kteréž nám z obecnostva byly zaslány. Na lístcích těch jest německé oznámení správné, české oznámení pak zní doslova takto: „Pražská Tramway, Praha, Karolinenthal. Deset 10 Krejzar. Straceni tohoto listku, musí se ještě jednou zaplatit.“ Není-li to urážlivé vyzývání jest to škandál.

Národní listy 19. 9. 1875

Vidím město veliké,
jehož sláva se bude
dotýkat hvězd.
Jděte a postavte
tam tři tratě metra.

Pavel Šišpera

Neotevřu vám,
dokud od každého
neuslyším
jedno kouzelné slůvko.

Roman Jurkas

Chyť mě, revizore!

Vždycky nás mrzí, když na přepravní kontrolu dojdou ponurá hlášení o fyzických napadeních mezi cestujícími a přepravními kontrolory. Přesto znám případ, kdy k měření tělesných sil mezi kontrolorem a cestujícím došlo, a přitom jde o případ, který nás nemrzí.

Kontrolor přistihl cestujícího bez jízdenky a ten místo placení začal kontrolorovi zdůrazňovat svoji fyzickou převahu. Vychloubal se, jak hraje basket, jak umí klíčkovat a co všechno umí ještě. Kontrolor byl náhodou také sportovec, a tak přistoupil na návrh cestujícího, že si to vyzkoušejí. Poodešli stranou, tam kde nebudili pozornost, a začali s klíčkováním.

Hop – na jednu stranu uskočil cestující, a v tu ránu – hop! Kontrolor stál znovu před ním. Hop na druhou stranu – a znovu v cestě kontrolor. Cestující udělal půlobratr do boku – a tam přepadl na záda kontrolora, který se sehnul. Cestující teď už zapochyboval, že přesvědčit kontrolora bude tak jednoduché, proto sáhl do kapsy, jakoby chtěl vytáhnout peníze, a náhle se rozběhl. Kontrolor za ním. Běželi kusem cesty malou vzdálenost za sebou, když v tom cestující uviděl vstup do metra. Rychle seběhl po schodech a rázem byl na nástupišti, ale – kontrolor už stál zase před ním. Cestující těžce po tom závodě oddechoval, ale přesto k žádosti kontrolora, aby teď už zaplatil, odpověděl: „Nevím, o čem to mluvíte – vidím vás poprvé a vy jste mne vůbec nekontrolovali! Nemáte na to svědky a já jsem neutíkal před vámi, ale proto, že pospíchám na metro!“

Kontrolor se tomu smál: „Jenže já vás kontroluji teď, a tak mi ukažte platnou jízdenku pro metro, když jsme teď v jeho přepravním prostoru, nebo zaplatte!“

Anekdoty

Tramvaj se vleče Prahou. Zastaví, stojí půl hodiny, pak popojede pár metrů, zase stojí, popojede a zastaví se. Jeden z cestujících se ptá řidiče: „Prosím vás, myslíte, že bych si mohl vystoupit a natrhat si někde tady kolem nějaké kytičky? Co myslíte, bude na to čas?“ „Ale jo,“ povídá řidič, „Čas bude, ale tady v okolí těžko nějaké kytičky najdete.“ „Ó, to nevadí,“ povídá cestující, „Já mám s sebou semena.“

Skotský turista byl na návštěvě v Praze a na jedné z hlavních ulic ztratil kovovou pětkorunu. Ihned to šel ohlásit na Bezpečnost. Sepsali s ním protokol a sarkasticky ho ujistili, že do patrátní zapojí celý bezpečnostní aparát a za tři dny aby se přišel zeptat. Třetí den prochází Skot ulicí, kde ztratil pětkorunu a udiveně zírá na rozkopanou ulici. Přeskakuje jámy, brodí se hlinou a blátem a libuje si: „Tedy to se musí nechat, umějí tady vzít věc důkladně do ruky!“

„Zapomněl jsem v tramvaji láhev rumu, nepřinesl ji někdo?“ ptá se občan ve vozovně. „Láhev ne, ale přinesli toho, co jí našel.“

Jenže kdepak by měl cestující platnou jízdenku – copak by si ji při tom úprku stačil označit? A tak se jen potil a nenápadně se přitom rozhlížel, kudy by se i odtud dalo utéci. Kontrolorovi ovšem bylo jasné, nad čím cestující uvažuje, a tak mu povídá: „Vidím, pane cestující, že byste si rád dal ještě jeden závod. Nemám nic proti tomu, jenomže jsem viděl, že nebudete tak dobře jako já.. Pojďte proto spolu ven z metra, postavíte se před výstupem deset metrů ode mne – to je náskok, který vám dám, aby naše závodění bylo zcela sportovní – a až písknu, běžíme – směr náměstí!“ Jenže to už bylo na pana cestujícího příliš: protože sám uznal, že další závod by už nevydržel, sáhl do peněženky a pokutu zaplatil.

Inu, když už opravdu musí docházet k případům, kdy cestující chtějí měřit s našimi pracovníky síly – tedy ať se to obejde bez hrubosti a ran, spíš s úsměvem, jako tomu bylo v tomto případě.

Pražský dopravník 1987

Pravdy všedního života

Někomu se nenahromadí práce, ani kdyby byl dva měsíce práce neschopen.

Jaký je rozdíl mezi školou a kancelář? Ve škole je každý v té třídě, kam patří.

Chcete-li v době automatizace něco vyřídít, vhodte do příslušného referenta patřičný peníz.

Byl nenápadný, protože ho nikdy nic nenapadlo.

Všichni se chtěli podílet na řízení, ale nikdo si nechtěl sednout za volant.

Kdyby tak šlo růst produktivity práce zvýšit zaléváním.

Ví, co chce – a není toho málo.

Slepici by nezařídil, ale pracovní aktivitu dovedl zabíjet.

Tvrdě se stavěl proti starým chybám, a tak vymýšlel nové.

Jakmile získal osobní odpovědnost, rozdělil ji mezi své podřízené.

Skvrna na charakteru se obvykle čistí kyselou stokorunou.

Premie nemají orientační smysl. Někdy se ztrácejí.

Uznával nutnost úspornosti ve výrobě. Začal se šetřením sebe.

Sám nepoučen, poučoval druhé.

Když se ozve naše svědomí, neberme mu hned slovo.

Sekal do živého, ale brzy ho umrtvili.

Pražský dopravník 1985

Tramvajácké

Již je tomu třicet let, co byl v našem předním ústavu pro choromyslné zvláštní pacient. Choval se slušně, neležel po zdi, nebil ošetřovatele ani se nevydával za Napoleona či jiného diktátora. Celé dny seděl tiše v koutku a skoro se nehýbal. Jen jeho pohled, nepřítomně upřený do prázdná napovídal, že jeho psychično nebylo v pořádku, že se jeho duch toulal někde mimo rozměry tohoto světa, ale než se dostal do ústavu, byl velmi šílený blázen. Šílenství u něho propuklo koncem srpna roku 1969. Byl přistižen, jak s krumpáčem v ruce a se zuřivým výrazem v obličejí ničil tramvajovou trať na křižovatce Anděl v Praze na Smíchově. Nadlidskou silou rval ze země výhybky a páčil kolejnice. Svou devastační činnost doprovázel nesrozumitelnými výkřiky, ze kterých místní obyvatelé identifikovali jen jednu větu: „Budou chodit pěšky!“

Skupina odvážných mužů se pokusila šílence zneškodnit. Ale ten, když viděl, že ho chtějí polapit, vytrhl staniční sloupek na zastávce, roztočil ho nad hlavou, rozehnal hlouček pronásledovatelů a s pokřikem: „Nastupte sil!“ vyrazil po kolejích k Radlicím. Cestou pískal na píšťalku a pak se najednou s výkřikem: „Červená!“ zastavil před stejně barevným plakátem a klidně čekal, až zezelená. Nechal se chytit a odvést. Nekladl už žádný odpor. Jenom zamumlal: „Dvakrát přestupní!“ a nastoupil do sanitky.

V kartě toho pacienta jsme se mohli dočíst, že pracoval jako průvodčí u Dopravního podniku hl. m. Prahy a až do srpna na něho nebyla žádná stížnost. Všechny své povinnosti plnil svědomitě. Proč tak náhle zanevřel na své povolání a s pracovním nasazením údernické brigády, snažící se vytvořit nový rekord v ražení důlních chodeb, rozkopával tramvajovou trať?

To bylo tak.

Každý den jezdil tehdy motorový vůz s vlečákem na lince č. 18 z Radlic do Podbabý a zpět podle jízdního řádu. Také v srpnu 1969 vyjela tramvajová souprava na svou trať, klikatící se ulicemi a náměstími stovčatě Prahy. Celou obsluhu tvořili jen dva lidé – řidič v samoobslužném motorovém voze a průvodčí ve vlečném voze. Před polednem dorazila stará dřevěná tramvaj na konečnou do Radlic a v poledne se vydala na zpáteční cestu. Na první zastávce Laurová, přiběhl na poslední chvíli nebyvalý počet cestujících – dvanáct mladých lidí, chlapců i děvčat, a bylo vidět, že patří k sobě. Průvodčí je nechal naskákat do rozjíždějící soupravy a zeptal se: Tak kam tak spěcháte mládeži? Už vám štípu jízdenky, každá za šedesát haléřů, to je sedm dvacet.“

„Kam tak spěcháme? Jedeme vždy po dvou, dva z nás vystupují ve stanici Ženský domov, dva u Anděla, dva na Palackého náměstí, dva na Jiráskově náměstí, dva u Myslíků a dva jedou na masaryčku, neboli do zastávky Nádraží Praha střed.“

Tramvaj zastavila na zastávce Křížová a muž v modrém dokončil své děrovací dílo kleštičkami a začal rozdávát jízdenky. Jedna dívka, které nutil šedesátihaléřový lístek, mu s libezným úsměvem oznámila: „Promiňte, já ale ještě jezdím za polovíci, takže tady máte třicet haléřů a proštítejte mi novou jízdenku.“

Kdepak nově model, to mě tak zřídili v metru...

Ale jistě, hoši, jede to směrem na michelskou teplárnu... Jaroslav Pítra

Jaroslav Pítra

neštěstí

Průvodčímu ztvrdl úsměv na tváři, ale neřekl nic a začal procvakávat nový balíček jízdenek. Dalším devíti mladým cestujícím se mu podařilo udát šedesátihalérové jízdenky, ale desátý mladík mu sdělil, že má koupenou měsíční jízdenku a hned mu ukázal legitimaci. Pro dvanáctého cestujícího, který nastoupil ve stanici Laurová, musel v brašně vylovit opět balíček jízdenek za poloviční jízdenku a prokázat, že umí procvakávat kleštičkami správná políčka na předtištěném papíru.

Za zastávkou Bieblova přišel Ženský domov, ale nikdo z našich cestujících nevystoupil. Dvě dívky přišly za panem průvodčím a sdělily mu, že si to rozmyslely, a že vystoupí u Anděla.

Průvodčí zaskřípal zuby, ale nezapomněl na slušné vychování a jen podotknul: „Já vím, že vystupujete různě po dvou, to nemusíte oznamovat.“

Tramvaj zastavila u Anděla. Čtyři cestující vystoupili, rozhlédli se kolem, udělali čelem vzad a cpali se zpět do vagonu.

„Už jste u Anděla, nelezte sem,“ křikl na ně průvodčí a snažil se je tělem vytlačit ven. Pochopitelně neuspěl, protože jeho hmotnost byla podstatně menší. Byl vnesen dovnitř.

Foto: Jan Šurovský

„Nám se to tu nelíbí, jedeme na Palackého náměstí,“ komentovala mládež svůj násilnický čin.

„Chtěli jste vystoupit tady a už jste byli venku, dál jet nemůžete,“ bránil se člen elektrických drah.

„Vždyt máme stále platné jízdenky,“ prohodila čtveřice a začala je ukazovat. „Jé, já ji v tlačenici ztratil, můžete procvakávat další,“ pravil jeden mladík a podával průvodčímu šest desetihaléřů. ten nabízené mince zastrčil do kapsy a zcela apaticky procvakal papírek.

O několik minut později zastavila stará dřevěná tramvajová souprava na Palackého náměstí a šest pasažérů opustilo vozidlo městské hromadné dopravy. Během několika předcházejících minut se ale obloha zatáhla hrozivě vypadajícím černým mrakem

a nezůstalo jen při hrozbě. Začalo pršet a není divu, že odvážní cestovatelé změnili svůj plán a vzali útokem dvířka vlečňáku. Průvodčí se po zkušenosti od Anděla neodvážil postavit na odpor. Složil zbraně, zbaběle opustil bojiště, zápisal na přístalku a u stropu vagonu zatahal za šňůru, aby dal cinkáním znamení řidiči k odjezdu. Pak odešel na zád vagonu léčit si nervy lahvovým pivem.

Na Jiráskově náměstí ještě přišlo, ale osmičlenný výsadek vyskakoval z vagonu a svým chováním dával najevo, že se nehodlá vrátit. Průvodčí si oddechl, že se zbavil dvou třetin nepřijemných hostů, ale bylo to předčasné.

Tramvaj na Jiráskově náměstí chvíli čekala a také ve stanici U Myslíků měla pauzu, než se naplnila doba odjezdu. Průvodčí se už chystal dát pokyn k jízdě, když od ulice Na Zderaze vysprintoval jeden z těch osmi, kteří na Jiráskově náměstí vystoupili. Parádním finišem dorazil k vagonu a vskočil dovnitř. Za ním v několikametrových rozestupech vybíhali zpoza rohu ulice další. Když vyskakoval na schůdky pátý, první proběhl vagonem, vpředu vystoupil dvířky, oběhl tramvajovou soupravu a zařadil se za osmého běžce. Druhý, třetí a další ho následovali. Když do vagonu nastoupil patnáctý cestující, došlo průvodčímu, že tady něco nehráje a je obětí kanadského žertíku. Začal křičet a nebyl k utišení. Marně mu omladina vytýkala, že nemá smysl pro humor, že byli celí promáčení od deště a že se během potřebovali zahrát. Nakonec však přece jen ztichl, když ho dvě děvčata začala hladit a hned mu i pověděla, že původně zde chtěla vystoupit, ale rozhodla se, že nebudou trhat kolektiv a že jich pět pojede až na Václavák.

A tak tedy naše společnost pokračovala znovu kompletní v další jízdě. Průvodčí nepředpisově seděl na schůdkách do vozu a zdálo se, že ztratil chuť do života a prázdné láhvi od piva žaloval na svůj těžký úděl. Tramvaj projela další zastávku ve Vodičkově ulici a vypadalo to, že bude klid.

Václavské náměstí. Tady už nepršelo a pět osob mělo vystoupit, ale venku se objevili jen čtyři. Ta pátá byla zabrána do napínavé karetní hry a odmítla zvednout se z dřevěné lavice pravíc panu průvodčímu: „Cinkejte za šňůru, já jedu dál.“ Průvodčí zacinkal, uklidnil se a zdálo se, že je smířen se svým osudem.

Tramvaj jela dál a průvodčí s blaženým výrazem v obličeji vystoupil na zastávce Jindřišská na chodník, aby zjistil, zda je všechno v pořádku. Najednou ztuhl a vytřeštěně hleděl na lavičku, na které seděla a nohama klátila čtyři individua, o nichž si myslel, že

je v předcházející zastávce vidí naposledy. Vrhel se před nimi na kolena a se slzami v očích jej prosil, aby nenastupovali. I zlelelo se jim nešťastného toho muže a zůstali na lavičce.

Průvodčí se vpotácel do vozu a jelo se dál. Přiblížila se zastávka Nádraží Praha střed. Před průvodčího předstoupilo osm mučitelů.

„Co chcete?“ Špitl nejistě a zacvakal kleštičkama.

„Přišli jsme se s vámi rozloučit. Dál nejedeme.“

Tramvajová souprava vyjela ze stanice a v pohodě dojela na konečnou do Podbaby, aby po čtvrt hodině zopakovala svou pouť Prahou do Radlic. Průvodčí byl rád, že autobusy ze Suchdola, Výhledů, Lysolaj a Sárky přijely opožděně na konečnou, a že jim řidič tramvaje ujel, protože pro zaměstnance elektrických podniků byla osmnáctka linkou hrůzy a děsu, když se cestující nahrnuli v Podbabě do tramvaje. To průvodčí štípal přestupní lístky z autobusů někdy až po Letnou, pokud se prodral přecpanou tramvaj. Cesta přes Dejvice až na Letnou tedy probíhala klidně, když zde na zastávce najednou průvodčí se snažil zavřít dveře a vši silou je držel. Spojenému tlaku čtyřadvaceti rukou však nemohl odolát, a tak se znovu setkal se svými známými. Když to nešlo po zlém, zkusil to po dobrém. Prosil, sliboval, zaklínal. Nebylo mu to nic platné.

„Chceme do Radlic.“

„Všichni?“

„Ano.“

„Bez přerušování a vystupování?“

„Ovšem.“

„A jste si tím jisti? Rozmyslete si to ještě.“

„To je zbytečný, nás nezvikláte. Jsme pevně rozhodnutí. Štípejte!“

Průvodčí si pomyslel, že snad přece jen nejsou tak zlí a začal rozdávát jízdenky. „Jeden z vás měl předplatní jízdenku, dvě děvčata jela za polovic a ostatní mají celý lístek. Zde to máte a dostanu šest korun.“

Motorový tramvajový vůz s vlečňákem se pomalu kodrcal, znechucen jednotvárnou jízdou po dvou železných klaccích položených v dláždění ulic, když jedna dívka, která předtím jela za poloviční jízdné, sdělila: „Pane průvodčí, já mám dnes narozeniny a před dvaceti minutami a několika lety jsem se narodila. Takže teď jedu za šedesát haléřů. Tady máte třicetník a můžete znovu štípat.“

Průvodčí zaťal pěsti a začal funět, ale pak ukázal k čemu nosí kleštičky. Tramvaj projela bez maléru všechny zastávky, až přišel Smíchov.

Stanice Anděl a dvanáct až do této chvíle klidných pasažérů jako na povel vstalo a vypochoďovalo z vozu. Průvodčí za nimi vyletěl. „To ještě nejsou Radlice! Vratte se, jedete dál!“

„Nejedeme“, zněla lakonická odpověď. „Nám se tu líbí, zůstaneme tady.“

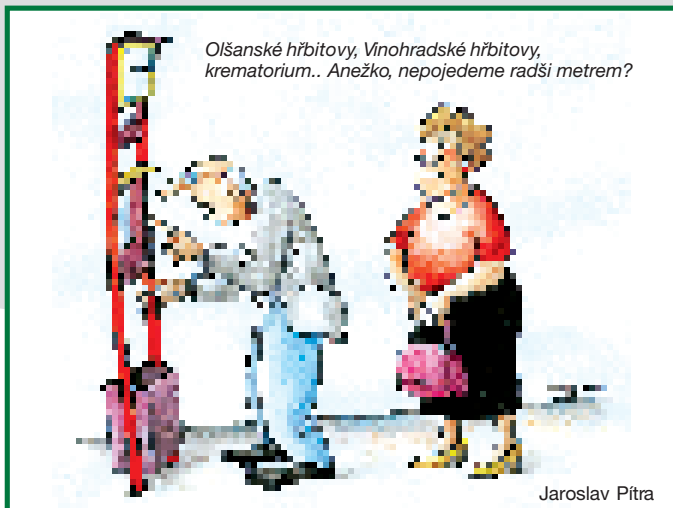
„Vždyt jste před tím říkali, že se vám tu nelíbí, musíte jet, máte jízdenky.“

„My nechceme,“ a všichni mu vrátili lístky.

Průvodčí se začal třást vzteky. Hrozilo nebezpečí, že každou chvíli vybuchne. Jeden mladík s fotoaparátlem přes rameno k němu přistoupil, poklepal mu po rameni a pokoušel se ho uklidnit slovy: „Nechcete se dát vyfotit s námi a svým vagonkem?“

Nato průvodčí zakoulel očima, sebral u výkopu na chodníku krumpáč a rozběhl se na křižovatku.

Jan Dvořák

Olšanské hřbitovy, Vnohradské hřbitovy, krematorium.. Anežko, nepojedeme radši metrem?

Jaroslav Pitra

Prej jestli to pojede, je ve hvězdách...

Jaroslav Pitra

Základní pojmy z předpisu D2/1 po 15 letech praxe

Grafikon vlakové dopravy – často utopická představa o tom, jak poskytovat služby na nejvyšší možné úrovni, nebo také přední ukazatel toho, jak hluboko klesnou odměny všech zúčastněných.

Přívodní kolejnice pod napětím – oblíbený sebevražedný nástroj psychicky labilních klientů.

Zkratovač – zařízení, jehož odbornou obsluhou lze vyvolat mimořádně kvalitní elektrický oblouk.

Provozní pracovník – hazardér, který se pokouší uvést do souladu požadavky klientů s podnikovými předpisy.

Výhybka – zařízení, které s nevidanou ochotou působí těžce řešitelné potíže.

Služební zápisník – mimořádně nebezpečný druh dopravní literatury, nebo také prvotní podklad pro řešení detektivního případu s názvem „Dopravní průšvih“.

Výkolejka – rodná sestra výhybky, s níž často tvoří siamské dvojče; s oblibou namrzá v místech, kde se to nejméně hodí.

Převážná výluka – doba, v níž se odstraňují důsledky správných rozhodnutí, učiněných v nesprávném čase nesprávnými, nejčastěji bývalými pracovníky.

Mimořádná přepravní výluka – mimořádný průšvih vyžadující mimořádné řešení.

Telefonické dorozumívání – zoufalá a nejčastěji poslední pokus, jak zabránit nečekanému ukončení provozu, nebo také v případě návčivky možný způsob likvidace nepohodlného SPT, případně nejjednodušší způsob, jak kvůli jednomu slovu přijít o velké peníze.

Nouzový telefon – sdělovací zařízení, při jehož poruše pomůže jen tam-tam, silný hlas nebo rychle vytažený mobil.

Vlak – prvotní pracovní nástroj dopravního procesu nebo další z oblíbených sebevražedných nástrojů (viz „Přívodní kolejnice pod napětím“), případně nepřijemné překvapení vyčerpaného provozního pracovníka (viz následující).

Mimořádný vlak – druh předešlého, obvykle zavedený v okamžiku, kdy hlavní zúčastněný sedí na WC.

Autorizace – jeden z mnoha způsobů, jak dokázat, že dopravní proces je příliš složitý, nebo také rozhraní mezi sladkým časem zácviku a tvrdou realitou každodenní praxe.

Trať metra – aréna, v níž probíhá dobrodružství zvané provoz podzemní dráhy.

Posun – způsob a rychlost chůze na mimořádně náročnou denní směnu.

Situace zastavení – okamžik, kdy se zjistí, že došlo k dopravnímu průšvihovi a je nutno jej co nejrychleji řešit.

Jízda dle rozhledu – jízda s mimořádně kvalitně nasprejovanou soupravou, nebo dle jednoho z bývalých vedoucích hospodářských pracovníků „Jízda v okamžiku, kdy není vidět“.

Rolovací (manipulační) četa – milé překvapení spojené s dočasným koncem prohlídky vlaků na konečné stanici.

Nouzové osvětlení – jediný zdroj světla, který musí svítit vždy, v opačném případě pomůže jen petrolejka, svíčka, kapesní svítilna či žhavý pohled dle barona Prášila.

Nabídka, přijetí, odhláška – nejspolečenější trojice vět při neúspěšném telefonickém dorozumívání.

Rozřez výměny – důsledek správné obsluhy nesprávné výhybky.

Klika k přestavování, ambulantní zámek – nejposlednější způsob, jak umoudřit zatvzelenou výměnu a přimět ji ke spolupráci.

Po macka: Sava, ran, Ri	Předlo it	Iasn pozemek	3 dl tajenky	Stromolad		Noemov př stav	Značka miliamporu	Idlo araku	Setnina		Zpomalo-vač zat.čka	Osobn zEjmeno	Zahrada		Ponožen (při .)	2 dl tajenky	Nejinak
Tropick strom					Cupido					Cp kabotu "irE tešutina				V zva k tichu			
Milodar					Karcinom StarE zbra									Mu sk0 jmžno Povzdech			
pln							Ed0m Sm neEn nřitel					Eě v ka-vec RuskE ves					
Plo nE m ra			tvac druhohor Lidsk zvuk					SaharskE antilopa Tmavn k					Hozen Vodn hlodavec				Madridsk klub
Losovni					Opoj nřpoj Ašlat				Spojka Forma					Přřiv zvuk Jenom (nřEč.)			
	Čuti	Pop věk 4 dl tajenky			Rytmus Practec					TropickE rostlina Ben Mřřik					Značka oerstedu Šřřa		
Hořk0 l0zy						Vyřelina Pokřtadlo					Reforma Posvřn b k						
Toperko							Irřick pejsk S 0mav syn						Buřř Dah šřřtiny				
mskE hylka			"řst Brahj 6 D ěřřaře					Eř mřh voda Břjn řvřřich					V m ek leřřin Polřta t la				Vzřřn plyn
Vel produkt					Twainovo jmžno Sady				Bavln E lřřa Kosatec					Leřřina (anatom.) Egyptsk bah			
Dravec					Dřh koken Šřř provaz					Dřřn sklady Duchovn					Solmřřař. slabika Irřsk ostrov		
	Evropan Onemoc- nn keys					Př jen Vegřřia Pařřat					Vřřřol Spařřiti						
Vřřboun posvřřn							Uzlov0 p smo Ořřřka na sm r					"esk0 m sto Ambit					
W C			Uzenka Dobře (řřř)					Planetka Hře (nřřř.)					SPZ Nymburka DomEckly Oldřřich			Hřřřkn značka	D ěřř rozpořřet
Liřřřat strom					AmbalE Ařřřck veřřetok					Křřd Nřřřřn hokejovE liga				Um n n zřřřor Břřřita			
Nebřřřř0 znamn					Plevnřř byřřřa SPZ P sku					N zko Přřřlo ka					SPZ Ořřřřřř Značka ařřřřř		
Zp vn ptřřřk								1 dl tajenky									
řřřřřř oplřř m								Pohyb vzduchem				Chemick přřřk					